

Gemeenten worstelen met de regels voor de schoonmaak bij mensen thuis. Nadat de nieuwe zorgwet (Wmo) in 2015 inging, organiseerden ze allemaal op hun eigen manier de huishoudelijke hulp. Boze inwoners stapten naar de rechter, kregen gelijk en regels werden weer aangepast. Ook in de Leidse regio veranderen de spelregels. Vandaag deel 2 van de driedelige serie over de huishoudelijke ondersteuning in de Leidse regio.

Worstelen met regels schoon huis

Zorgaanbieders ontvangen vaak een vast bedrag per klant, ongeacht of ze

Marieta Kroft

m.kroft@hollandmediacombinatie.nl

Leiden * Het Leidse Regio Model' ofwel de aanpak van de huishoudelijke ondersteuning door Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude gaat op de schop. Het aanbod van de laagdrempelige 'algemene voorziening' (zie kader) stopt. De bijna 1500 inwoners krijgen met ingang van 2018 hulp op maat, net als de overige 1800 inwoners die dat nu al krijgen. Niet dat dat veel moet uitmaken. Voor de ouderen en gehandicapten die niet meer helemaal in staat zijn hun huishouden te doen, telt maar een ding: dat ze hun hulp krijgen. Toch kan de verandering gevolgen hebben voor de portemonnee.

Rijke inwoners zijn straks gemiddeld genomen duurder uit. Voor de groep met een inkomen tussen de 120 en 150 procent van het sociale minimum wordt het goedkoper. Inwoners met een inkomen onder de 120 procent moeten straks mogelijk een kleine eigen bijdrage voor hulp betalen. Nieuwe klanten komen bovendien minder snel in aanmerking voor de hulp in de huishouding. De Leidse regio voerde de algemene voorziening per 2015 in voor mensen met een lichtere zorgvraag, voor mensen die zonder al te veel toeters en bellen hun huishoudelijke hulp via de gemeente wilde regelen. Het mes sneed van twee kanten, aldus wethouder Roos van Gelderen. „Zo maakte je ook massa en dat was goed voor de werkgelegenheid van de thuishulpen.” In

maart van dit jaar maakten 982 Leidenaars, 315 Leiderdorpers, 111 Oegstgeestenaren en 61 Zoeterwoudenaars gebruik van deze toegankelijke vorm van hulp. De Centrale Raad voor Bestuur heeft de algemene voorziening van de Leidse regio afgekeurd omdat de huishoudelijke hulp te duur was voor de inkomens tussen de 120 en 150 procent van het sociale minimum. Overigens is de Leidse wethouder Roos van Gelderen er nog niet zo zeker van dat de Leidse regio fout zat met haar 'algemene voorziening'. „Ik moet het nog zien of wij een eventuele rechtszaak zouden verliezen. Los daarvan zouden we toch al het voortbestaan van de algemene voorziening aan de orde stellen. De extra toelage die we de afgelopen twee jaar nog van het rijk kregen, is er immers

niet meer. De tarieven voor de algemene voorziening zouden daarom te hoog worden om te kunnen concurreren met de zwarte markt.” De grote vraag is of de ouderen overstappen naar de 'maatwerkvoorziening'. Van Gelderen: „We schatten in dat we jaarlijks 100.000 euro meer nodig hebben. Of dat voldoende is, blijft onzeker. Het belangrijkste is dat iedereen de hulp kan blijven krijgen die hij of zij nodig heeft. De hoogte van de eigen bijdrage mag geen reden zijn om van de hulp af te zien.”

Katwijk

Ook Katwijk heeft een flinke worsteling met de schoonmaakregels achter de rug. Staatssecretaris Martin van Rijn dreigde met een ondertoezichtstelling en de plaat-

selijke Wmo-adviesraad stapte op omdat de gemeente niet van plan was het beleid om te gooien. „Katwijk weigerde keukentafelgesprekken te voeren met klanten. Daardoor kregen veel mensen niet de hulp waar ze wel recht op hebben”, legt ex-bestuurslid Herman Schuurman zijn bezwaren uit. „Een ander punt was dat de gemeente de bijdrage voor de huishoudelijke ondersteuning relateerde aan het inkomen. Een gemeente mag niet aan inkomenspolitiek doen.”

Katwijk voert per 1 oktober nieuwe regels in. Iedere hulpvrager krijgt een keukentafelgesprek waarin wordt bepaald hoeveel hulp een klant krijgt. Schuurman is over dit systeem beter te spreken, ook al is de eigen bijdrage nu ook gerelateerd aan het inkomen. „Bij maat-

Juriste Salijëri Kammeron: 'Theorie klopt vaak niet met de praktijk'

FOTO LD

'Rijswijk doet het beter dan

Leiden * Rijswijk zorgt veel beter voor haar inwoners als het om het aanbieden van huishoudelijke ondersteuning gaat, dan Leiden en Voorschoten. Die conclusie trekt de onlangs afgestudeerde juriste Salijëri Kammeron (22) na een onderzoek. De voormalig studente Sociale en Juridische Dienstverlening aan de Hogeschool Leiden vergeleek het aanbod van huishoudelijke hulp in Leiden, Voorschoten en Rijswijk. Met een ruime voldoende voor haar scriptie op zak, vertelt ze bevlogen over haar onderzoek. „Verrassend”, zegt ze. „Ik wist van tevoren niet dat er zoveel verschillende regelingen zijn voor de huis-

houdelijke hulp. Elke gemeente doet het weer anders.” De aanpak van Rijswijk heeft haar voorkeur. „Deze gemeente bepaalt zelf aan de keukentafel hoeveel uren een inwoner krijgt. Dat is duidelijk voor alle partijen.” Voorschoten en ook de Leidse regiogemeenten sturen, als het om de maatwerkvoorzieningen gaat, op resultaat. Zij zeggen in feite: „Zorgaanbieder, hier heb je een vast geldbedrag per klant per vier weken. Zorg ervoor dat het huis schoon is.” Kammeron geeft aan dat dit systeem wettelijk is toegestaan, maar voor de klant een stuk onduidelijker is. „Hij is afhankelijk van de

zorgaanbieder. Maar hoe lastig is het om meer hulp te vragen, als je weet dat die aanbieder er geen geld extra voor krijgt? Oudere mensen vinden het sowieso moeilijk om voor zichzelf op te komen. Ze hebben veel liever dat gemeente de zorgaanbieder opdracht geeft.” Kammeron deed haar onderzoek in opdracht van de fractie van GroenLinks in Voorschoten. GL had het vermoeden dat Voorschoten de regels niet goed naleefde. „Op papier kloppen de regels van Voorschoten”, weet ze. „Maar over de praktijk heb ik mijn twijfels. Ik sprak vijf inwoners van Voorschoten. Ze waren best negatief. Bijvoorbeeld over het zorgplan dat

nu veel of weinig hulp nodig hebben.

ARCHIEFFOTO

werk ga je uit van maatschappelijk rendement in plaats van financieel rendement."

Ook Alphen, Wassenaar en Voorschoten stelden hun beleid bij naar aanleiding van uitspraken van rechters. ISD Bollenstreek, het samenwerkingsorgaan van Hillegom, Lisse, Noordwijk, Noordwijkerhout en Teylingen, voerde minimale wijzigingen door. Kaag en Braassem en Nieuwkoop wijzigden hun beleid ten opzichte van de jaren ervoor niet.

De FNV constateerde een jaar geleden dat 77 procent van de Nederlandse gemeenten de organisatie van de huishoudelijke hulp niet op orde hebben. In de Leidse regio kregen alleen de vijf Bollenstreekgemeenten en Kaag en Braassem een pluim. De vakbond had vooral kritiek op de gemeenten met een

'resultaatgericht maatwerkstelsysteem': ze geven zorgaanbieders de vrijheid om voor een vast bedrag per klant te zorgen voor een schoon en leefbaar huis. Het is, aldus de FNV, voor zorgaanbieders financieel aantrekkelijk zo weinig mogelijk uren bij een klant te werken. De FNV vindt daarom dat een onafhankelijke partij het aantal uren moet vaststellen.

Bureaucratie

Toch gaan de gemeenten gewoon door. Ze zeggen dat er voldoende controle is van bijvoorbeeld de sociale wijkteams en de wmo-consulenten. Meer bemoeienis leidt tot nog meer bureaucratie en dat gaat af van het zorgbudget, luidt hun commentaar. Zorgwetenschapper Johan van Rixtel bestudeerde op verzoek van

deze krant alle antwoorden op vragen aan de vijftien gemeenten in de Leidse regio. Het valt hem op dat de Bollenstreekgemeenten en Alphen aan den Rijn toegeven dat er knelpunten zijn bij de resultaatgerichte aanpak, waardoor zorgaanbieders moeten middelen tussen zware en lichtere hulpvragen om uit te komen met het budget. „Het middelen lukt volgens hen het beste bij grote zorgbedrijven en bij kleine aanbieders met een lage overhead."

Van Rixtel: „Andere gemeenten zijn in hun antwoord niet zo eerlijk. Het middelen is dus lastig, zeker als een aanbieder veel zware hulpvragen heeft. De vraag is wat er dan gebeurt. Levert de aanbieder in? Stoot hij zware cliënten af? Ik denk dat deze aanpak tegen haar grenzen aanloopt."

Leiden'

niet altijd wordt nageleefd en over de kwaliteit van de medewerkers. Ik hoorde een verhaal over een hulp die een houten vloer schoonmaakte door er een emmer water overheen te gooien. Een andere hulp maakte een bed op en ging er daarna zelf in liggen om een selfie te maken. Vaak worden studenten voor dit werk ingezet."

Haar advies aan de gemeente Voorschoten is om het net zo te doen als Rijswijk. „De gemeente weet hoeveel uren iemand krijgt en wat er moet gebeuren. De communicatie naar de klant is duidelijker en de controle makkelijker."

Elke gemeente doet het anders

De huishoudelijke hulp kan op verschillende manieren worden aangeboden:

* **Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude en Katwijk** hebben een algemene voorziening. Inwoners regelen hun hulp zelf tegen een door de gemeente gesubsidieerd uurtarief.

* **Kaag en Braassem, Nieuwkoop en Hillegom** kennen een maatwerkvoorziening, waarbij de gemeente bepaalt hoeveel uur hulp een klant krijgt.

* En dan is er de maatwerkvoorziening, waarbij het resultaat 'een schoon huis' telt. De zor-

gaanbieder krijgt van de gemeente een vast bedrag per vier weken voor een cliënt. **Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude** hanteren drie verschillende tarieven voor zorgaanbieders, afhankelijk van de zorgzwaarte: 315, 330 en 430 euro.

Alphen aan den Rijn hanteert twee tarieven voor zorgaanbieders: 202 en 306 euro per vier weken. **Wassenaar en Voorschoten** hebben één vierwekelijks tarief: 233,50 euro. In **Teylingen, Lisse, Noordwijk en Noordwijkerhout** gaat het om 214 euro.

Katwijk begint 1 oktober met dit systeem, maar moet het tarief nog vaststellen.